

NÉPSZABADSÁG, NÉGERCSÓK, SKODA

Ragaszkodás a márkanévhez

A MÁRKATULAJDONOSOKNAK ÉS -MENEDZSEREKNEK BIZONYOS HELYZETEKBE FEL KELL TENNIÜK A KÉRDÉST: NEM LEHET, HOGY MÁRKANEVET KELLENE VÁLTANI? ELKÉPZELHETŐ UGYANIS, HOGY A MEGLÉVŐ NÉVHEZ NEM TÚL POZITÍV TAPASZTALATOK KÖTŐDNEK, VAGY HOGY IDŐKÖZBEN A KIFEJEZÉS JELENTÉSTARTALMA VÁLTOZOTT. VAN AZONBAN JÓNÉHÁNY OLYAN MÁRKA, AMI MINDENNEK ELLENÉRE KITARTOTT EREDETI NEVE MELLETT, ÚGY TŰNIK, SIKERREL. CIKKÜNKBEN EZEKNEK JÁRTUNK UTÁNA.

A kilencvenes évek elején több, volt KGST-márka esetében felmerült: ha meg is marad a termék, le kellene cserélni a múltira emlékeztető nevet, így eltüntetve a kapcsolódó, sokszor negatív asszociációkat. Gyakran azonban az újdonsült nyugat-európai tulajdonosok mondták azt, hogy a márkanév még így is túl értékes ahhoz, hogy sutba dobják. Így történt például a Volkswagen és a Skoda esetében. Bár hosszú évekbe telt, de szép lassan sikerült a ezen márkák imázsát javítani.

Ez egy Skoda. Tényleg.

Pedig sok szempontból reménytelennek tűnt az ügy: a Skodát például Nagy-Britanniában még tíz évvel a rendszerváltozás után is szocialista, megbízhatatlan, dizájnmentes, kicsike járműnek látták. Egy játékautónak, nem pedig komoly gépkocsinak. Márpedig ami a fejekben van, azt szinte lehetetlen megváltoztatni. A megbízott reklámügynökség, a Fallon

Worldwide kampányai ezért figyelembe vették és építettek az előítéletekre. A 2000-ben forgatott tévéreklám például egy modern Skoda autó-összeszerelő üzemben játszódott, ahol egy öltönyös úriembert vezetnek körbe, megmutatva neki a gyárat. A gyártósorok filmre vitele a legtöbb reklámban értelmetlen, jelen esetben viszont kifejezetten hasznos volt, hiszen megmutatta a valóságot. Ráadásul a humor sem maradt el. „– Itt készül a karosszéria” – mondja a gyár vezetője angolul, erős kelet-európai akcentussal. „Ez fantasztikus!” – jön a válasz a brit látogatótól. „Az autó tízéves antikorrózió-garanciával rendelkezik.” „Tényleg?” „240 robotunk van.” „Ez csodálatos. Ez hihetetlen.” „Ez a legelső autó Európában, ami már megfelel az Európai Unió 2005-ös új, emissziós szabványainak.” „Azt kell, mondjam, le vagyok nyűgözve.” – lelkesedik a látogató. „És minden egyes autót ellenőrzünk, mielőtt elhagyhatná a

gyárat.” „Minden egyes autót?” „Igen. És uram, így néz ki a végeredmény.” – mondja a gyár vezetője, amikor az új Fabia mellett állnak. Mire a látogató: „Ez csodálatos. Fantasztikus. És úgy hallottam, hogy e mellett még azokat a vicces kicsi Skodákat is itt gyártják.” Mire bejön a felirat: „Az új Fabia. Ez egy Skoda. Tényleg.”

Egy másik reklámban a parkolóőr sajnálkozva megy oda valakihez, amiért nem vette észre, hogy mit tettek annak gyönyörű, új autójával: valami gonosz vandál egy Skoda emblémát ragasztott rá. Természetesen az autó gyárilag is Skoda, így a tulaj kissé értetlenül néz az őrre. (A filmek megtalálhatók a juicingtheorange.com oldalon, a „See the work” menüpont alatt.)

Az „It's a Skoda. Honest.” a lényegre tapintott rá. Arra épített, ami az emberek fejében volt.

A reklám hozzájárult, hogy egyre többen próbálják ki a Skodát, ráadásul a sajtó is nagyon lelkes volt. A kommunikáció és a (most már) magas minőségű termék együtt sikert aratott.

Lehet, hogy a Dacia Logant is könnyebb lenne humorral eladni, építve arra, ami a fogyasztók koponyájában van? Hiszen a teszteredmények szerint az árához képest ez az autó is kiválóan teljesít. Mi több a Renault Loganre (ez az autó neve Nyugat-Európában) akkora a kereslet, hogy alig tudják kielégíteni.

Termék: Mercedes Benz
Alkotó: JWT Dubai

Népszabadság

Ha már az egykori keleti blokk márka-neveinél tartunk, érhető az is, hogy a rendszerváltozáskor több sajtóorgánium nevének megváltoztatása is felmerült. Így lett például a Népsportból Nemzeti Sport. A Népszabadság azonban nem ezt az utat választotta.

A Népszabadság 1956-tól 1989-ig, ha nem is az egyetlen, de mindenképp az első számú napilap volt. Pozicionálása ekkoriban úgy hangzott (mely felirat a lap címe alatt is szerepelt): „Az MSZMP KB lapja”, vagyis a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának szócsöve. Mint dr. Eötvös Pál, a Magyar Újságíró Szövetség (MÚOSZ) elnöke, aki 1989-ben lett a Népszabadság főszerkesztője, visszaemlékszik, 1988 végén–1989 elején a lap munkatársai kezdeményezték, hogy tűnjön el az „MSZMP KB lapja” felirat és helyette legyen „Szocialista napilap”. Ez azonban többről szólt, mint

a feliratról: a párttól való elszakadásról. Ez meg is történt, és az új, „Szocialista napilap” pozicionálás és felirat egészen 1994-ig megmaradt. Tény viszont, hogy történtek kísérletek ennek eltávolítására. Az egyik potenciális privatizáló, egy német városi lap tulajdonosának feltétele például az volt, hogy kerüljön le a „Szocialista napilap”. Eötvös Pál mosolyogva hozzászól, e mögött egy meglehetősen furcsa dolog állt: Németországban sztrájkolni kezdtek a lap munkatársai, és a béremelés indokaként azt is megnevezték, hogy inkább rájuk költse a tulajdonos a pénzt, semmint „egy kommunista magyar lap” felvásárlására. Persze akkoriban a Népszabadságnál nem volt kedvük nevetni azon, hogy egy külföldi tulaj ilyen szinten beleszólna a lap szerkesztésébe. Szerencsére a komolyabb kérő, a Bertelsmann nem támasztott hasonló igényeket. Amikor Eötvös Pál megkérdezte őket, hogy számukra nem

zavaró-e a felirat, a válasz az volt: „Őn a szerkesztő, Önnek kell tudnia. Mi nem dönthetünk Ön helyett.”

1994-ben aztán mégis eltűnt a „szocialista napilap” megnevezés, ez azonban szerkesztőségi döntés volt. Eötvös Pál filozófiája az volt, hogy elveket, értékrendszereket képviselnek: a szocializmust (a latin szocialista és az északi szociáldemokrata értelemben) és a liberalizmust. Pártokkal viszont nem akarnak semmilyen viszonyban lenni. Így aztán amikor 1994 tavaszán az MSZP és az SZDSZ került kormányra, égető lett, hogy ez a függetlenség a lap címdalán is egyértelmű legyen. A „Szocialista napilapot” így felváltotta a „Közéleti napilap” felirat.

Mint dr. Skriba Judit, a Népszabadság stratégiai, kutatási és PR-igazgatója elárulta, a biztonság kedvéért azért elvégeztek egy nagyobb, három csoportra kiterjedő vizsgálatot. Az újságírók,

OUTDOOR

Speed bumps on roads were converted into small everyday objects that could be driven over, making the driver feel miniaturized as if they were driving a Matchbox car.

Termék: Kit Kat
Alkotó: JWT Dubai

politikusok és olvasók körében végzett felmérés is arra mutatott, le lehet cserélni a feliratot.

És a kilencvenes évek közepe a Népszabadságról szólt. Rendkívül népszerű volt, több mint egymillió olvasóval. Egyre több fontos személyiség ismerte el, hogy ez nem a régi, pártállami lap.

Ahogy Esterházy Péter író megjegyezte: „A Népszabadságban már csak a neve nem tetszik.” Ezt a mondatot aztán később fel is használták a lap reklámzásában, de a név maradt.

Eötvös Pál azt mondja, benne soha fel sem merült, hogy a néven változtatni kellene. Skriba Judit pedig arra hívja fel a figyelmet, hogy a névváltoztatás elmaradásának praktikus okai is felmerültek: elég arra gondolni, hogy a postával kötött szerződést át kellett volna alakítani, így az olvasók előfizetését is. Ők viszont nem feltétlenül tudták volna, hogy mire fizessenek elő, egyszóval a nulláról kellett volna felépíteni a márkát. Mint Skriba Judit hozzáteszi, a Népszabadság márkanévvel szemben egyébként

is többnyire azoknak vannak előítéleteik, akik soha nem olvassák a lapot. Ezzel szemben stratégiai, kutatási és PR-igazgatóként többször találkozik azzal, hogy amikor szponzornak kéri fel őket, a támogatottak mindig megjegyzik, hogy a Népszabadság név újabb szponzorokat vonz majd.

Fekete csók

Nem csak ilyen mérvű történelmi változások állhatnak azonban annak a háttérben, hogy egy márkanév cseréje

Termék: Mercedes Benz
Alkotó: JWT Dubai

felmerül. Előfordulhat az is, hogy a szó jelentéstartalma változik.

Agatha Christie leghíresebb regénye például először „Tíz kicsi néger” („Ten little niggers”) címen jelent meg az Egyesült Királyságban, 1939-ben. Az USA-ban viszont – mindössze rá egy évvel – már más címmel adták ki: „És aztán senki sem maradt” („And Then There Were None”). A Broadwayen játszott színdarab és később a filmek pedig a „Tíz kicsi indián” („Ten little indians”) címet kapták – úgy néz ki, hogy az „indián” kifejezés kevésbé volt sértő, mint a „néger”.

A szó Magyarországon is csak az utóbbi időben lett problémás.

Mint a Wikipedia nemzetközi változata írja, „a 'néger' Magyarországon a 90-es évekig az afrikai feketék megnevezése volt, mindenféle sértő értelmezés nélkül”.

Mindez azért lehet érdekes, mert van nekünk egy híres termékünk-márkánk, amiben szerepel a „néger” szó: a Négercsók. Jelenleg a terméket az abonyi Újvilág Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szövetkezet gyártja. Mint Forgács Imre kereskedelmi igazgató elárulta, soha nem kaptak negatív visszajelzést

a márkanévvel kapcsolatban, sem szervezetektől, sem magánszemélyektől. A négercsók elterjedt kifejezés, hiszen a KFT együttes „Afrika” című számában is szerepel: „A lányokat majd a bozótba csábítom, egy négercsókért mindenem odaadom”. Amikor viszont felmerült az export lehetősége, látható volt, hogy a márkanév szó szerinti fordítása nem megfelelő. Az exportpiacokra ezért már Black Kiss azaz „Fekete Csók” néven került.

Papp-Váry Árpád